

Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013
Projekt „Ochrona zagrożonych gatunków ptaków w Karpatach Zachodnich“
jest współfinansowany przez UE z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Sztuczne schronienia dla ptaków

dr Romuald Mikusek

Obidza, 23.05.2013

Projekt realizowany przez Fundację Wspierania
Inicjatyw Ekologicznych w Krakowie

Projekt realizowany pod patronatem Małopolskiego Konserwatora
Przyrody i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie
oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów w Krakowie

fol. C. Korkosz

Dziuplaki pierwotne

foto. G. Leśniewski

Dzięcioł średni
Dendrocopus minor

foto. R. Mikusek

Dzięcioł duży
Dendrocopus major

foto. R. Mikusek

Dzięcioł średni
Dendrocopus medius

Dziuple

Każda dziupla posiada cechy szczególne, które pozwalają rozpoznać gatunek dzięcioła, który ją wykuł

fot. R. Mikusek

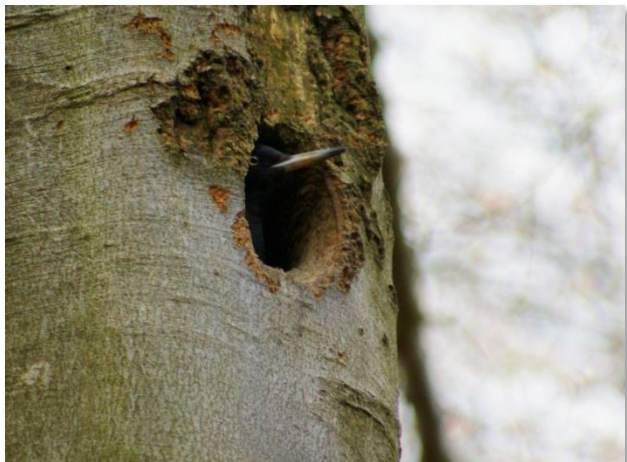

Dziuplaki pierwotne

Dzięcioł czarny drąży największe dziuple. Korzystają z nich najczęściej puszczyki, włośchatki, siniaki i kuny.

Dzięcioł czarny - *Dryocopus martius*

-- fot. R. Mikusek --

Dziuplaki wtórne

fot. R. Mikusek

Gniazdo **szpaka** w dziupli
dzieciota dużego

fot. R. Mikusek

Gniazdo **rudzika** w dziupli
dzieciota czarnego

Gniazdo **kowalika** w dziupli
dzieciota dużego

Dziuplaki wtórne

fot. R. Mikusek

Krzewogłów (*Jynx torquilla*)
jedyny, krajowy dzięcioł,
który nie kuje dziupli

Dziuplaki wtórne – gatunki rzadkie

fol. R. Mikusek

Dziuplaki wtórne – gatunki rzadkie

foto. G. Leśniewski

foto. R. Mikusek

foto. R. Mikusek

Dziupla?

Dziuple mogą być różnego pochodzenia i nie zawsze nadają się na gniazdo

fot. R. Mikusek

Płytką dziupla noclegowa
dzięcioła dużego

Dziupla naturalna
zamieszkała przez
puszczyka zwyczajnego

Dziupla?

Ślady żerowania dzięciołów
poszukujących owadów

dzięciół duży

fot. R. Mikusek

dzięciół czarny

Dziupla?

Czasem dopiero bezpośrednia kontrola pozwala stwierdzić, czy mamy do czynienia z dziuplą, czy tylko z płytką dziurą nie nadającą się do zamieszkania przez ptaki

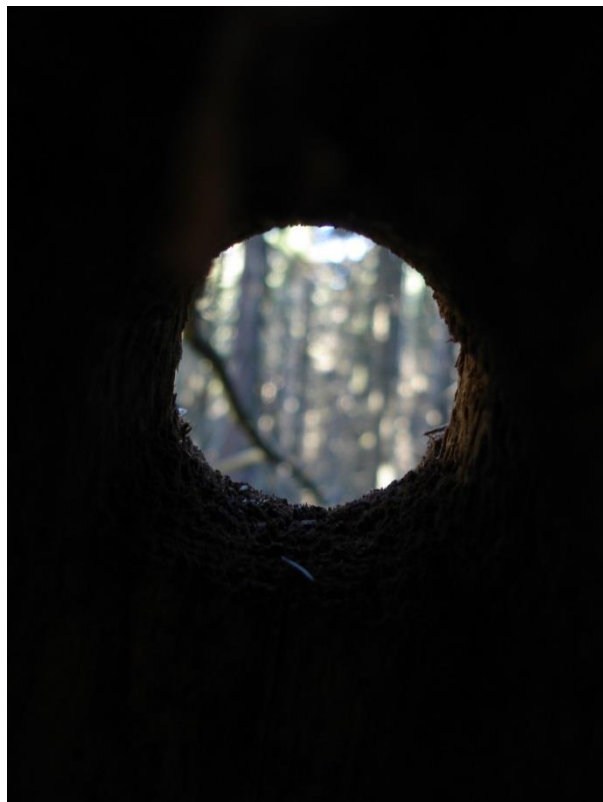
foto. J. Buritta

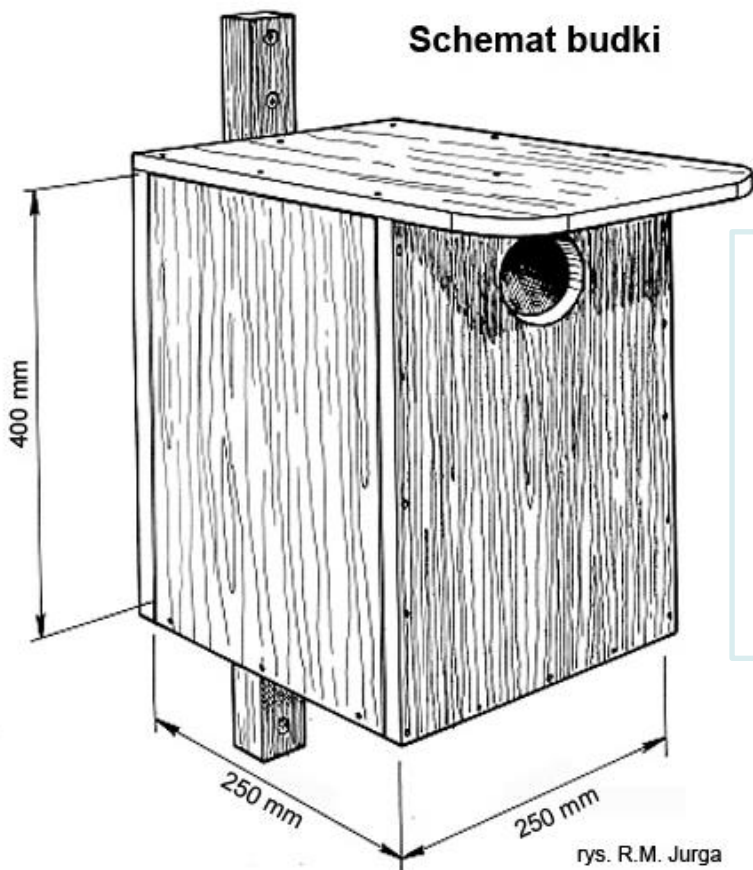
Budowa dziupli naturalnej

Dziuplę naturalną charakteryzuje:

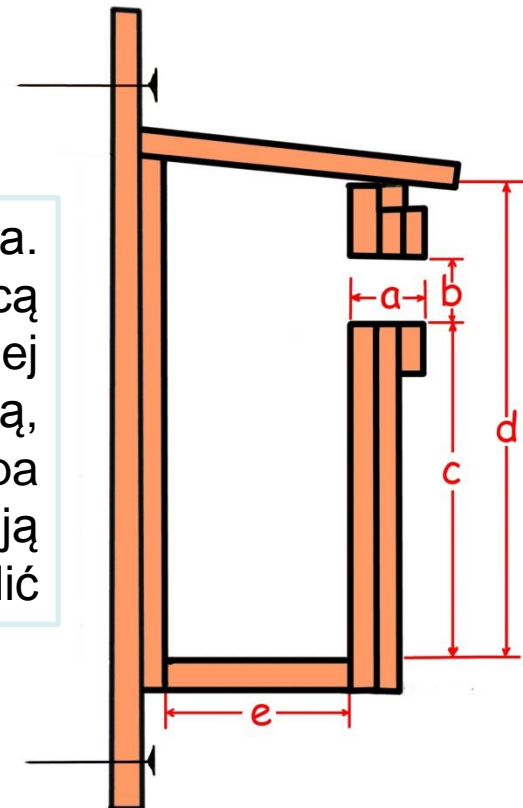
- regularne okno wlotowe
- gładkie ścianki
- długi rękaw
- szeroka komora lęgowa

Sztuczne konstrukcje

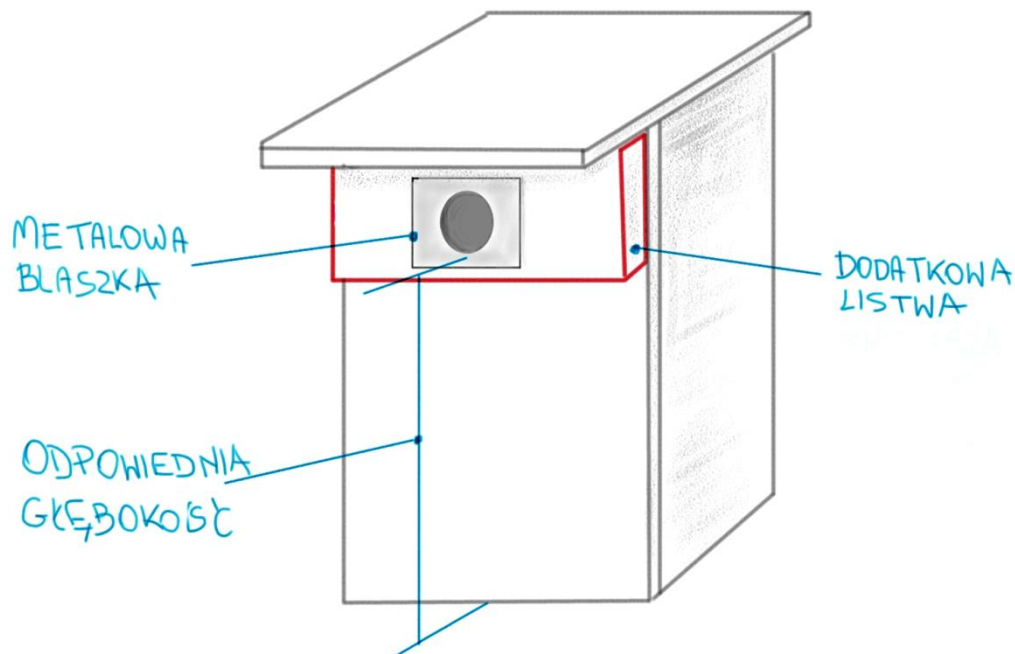

Typowa budka lęgowa.
Manipulując średnicą
otworu wlotowego i jej
głębokością,
decydujemy jaka grupa
gatunków może ją
zasiedlić

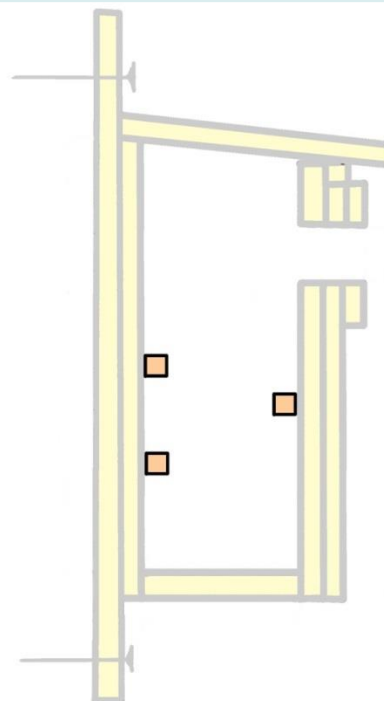

Budka lęgowa

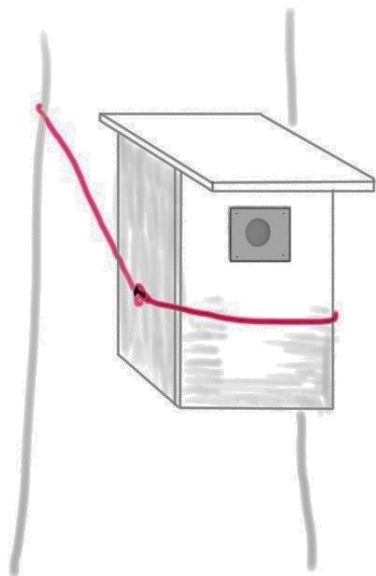
Ważne zabezpieczenia dotyczą ścianki przedniej (grubość i odporność na uszkodzenia) oraz głębokości.

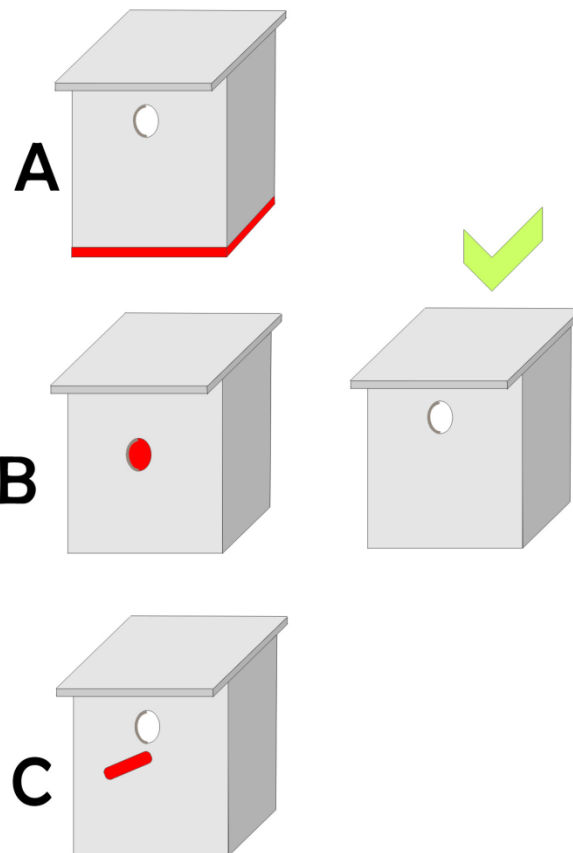
Listewki wewnątrz mają pomóc ptakom w wydostawaniu się z wnętrza budki.

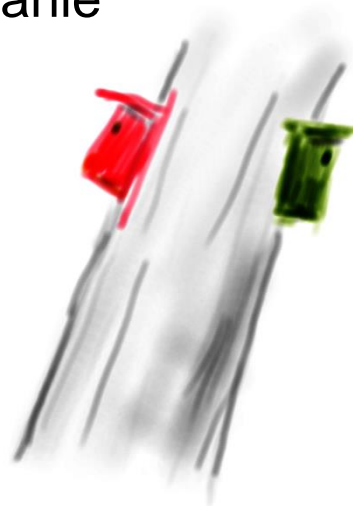
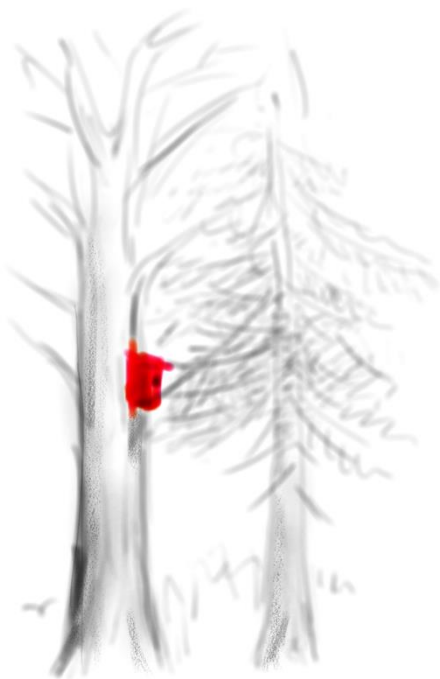
Budka lęgowa konstrukcja i mocowanie

Najczęstsze błędy
zdarzające się
w konstrukcjach
budek lęgowych

Budka lęgowa wieszanie

Najczęstsze błędy zdarzające się
w trakcie wieszania budek lęgowych, gdy
nie uwzględnia się warunków pogodowych
oraz obecności drapieżników

Budka lęgowa wieszanie

W trakcie wieszania
wnętrze budki można
wypełnić naturalnym
materiałem, dzięki czemu
ptaki składają jaja na
miękkim podłożu

fot. R. Mikusek

Miejsce

Udana konstrukcja to nie wszystko. Trzeba dobrze znać wymagania ptaków, aby powiesić budkę w odpowiednim miejscu, atrakcyjnym dla danego gatunku

budka kominowa
dla **pójdźki**
(*Athene noctua*)

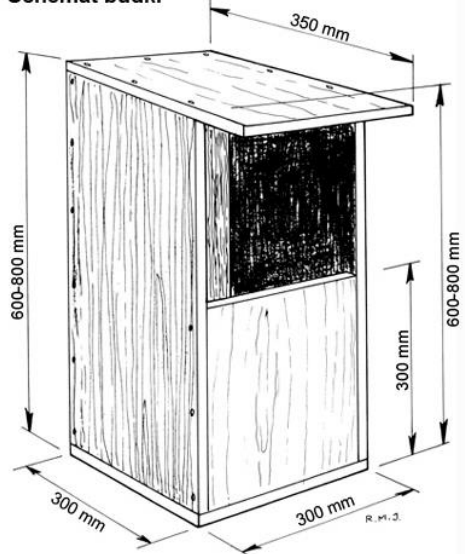
rys. R.M. Jurga

Inne konstrukcje

Buda dla puszczyka uralskiego (*Strix uralensis*)

Schemat budki

rys. R. M. Jurga

foto. R. Mikusek

Inne konstrukcje

Podstawa dla puszczyka
uralskiego, z której
korzystają też ptaki
szponiaste, puszczyki
zwyčajne a nawet sójki

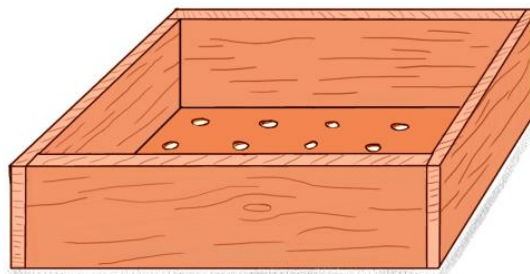

foto./rys. R. Mikusek

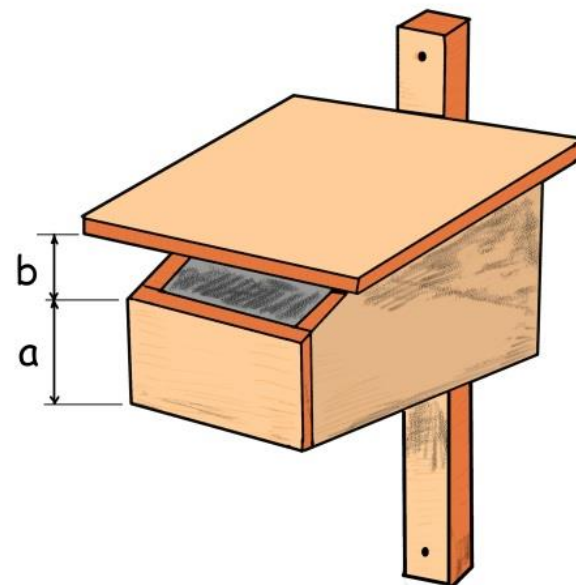

Inne konstrukcje

Budka otwarta dla pliszki górskiej i siwej, kopciuszką, pleszki, strzyżyka i in.

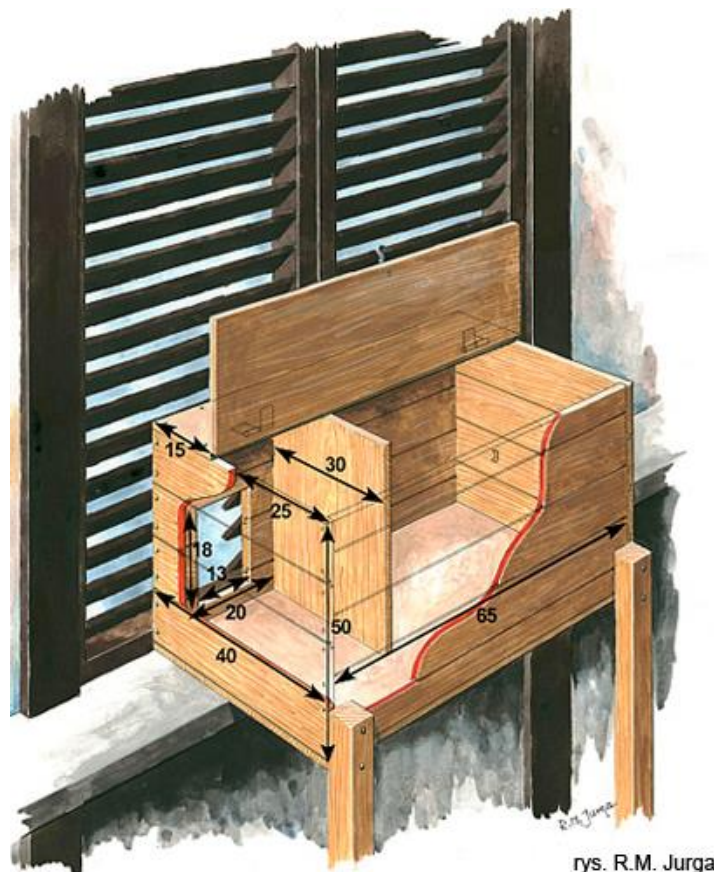

fot. R. Mikusek

rys. R. Mikusek

Inne konstrukcje

Budka dla **płomykówki** (*Tyto alba*)
Ścianka obok wejścia powoduje,
że w komorze głównej panuje
mrok, który jest barierą dla innych
ptaków szukających miejsc na
gniazdo w budynkach, takich jak
kawka czy gołąb.

Inne konstrukcje

Budy dla **pustułki** (*Falco tinnunculus*) wywieszane są w środowiskach otwartych pól i łąk oraz zabudowaniach

fol. A. Łukijańczuk

Inne konstrukcje

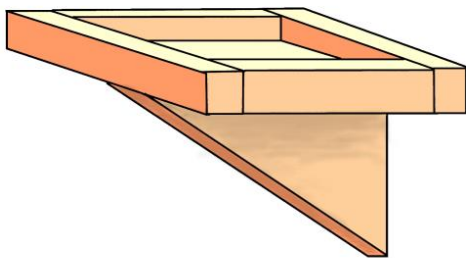
Buda dla pustułki zajęta przez uszatki (*Asio otus*)

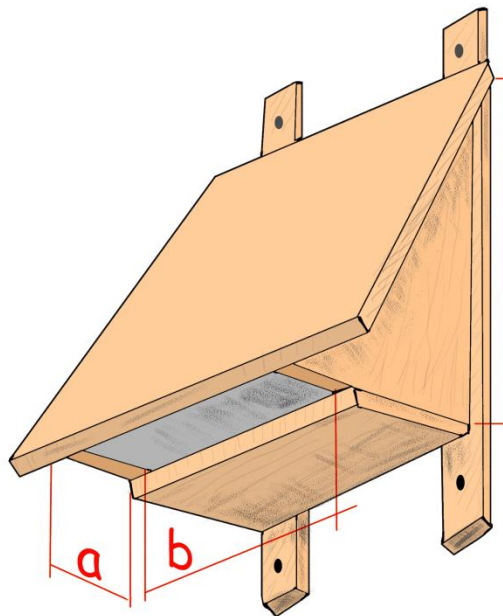

Inne konstrukcje

Prosta podstawa, która może być podporą gniazda dla wielu gatunków ptaków, w tym dla kopciuszka, pliszki siwej, dymówki czy muchołówki szarej

Budka przeznaczona dla **pluszcza** (*Cinclus cinclus*) i miejsce montażu. Z takich budek korzystają nierzadko kopciuszki, pliszki czy strzyżyki

*Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013
Projekt „Ochrona zagrożonych gatunków ptaków w Karpatach Zachodnich“
jest współfinansowany przez UE z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.*

Istnieje setki, jeśli nie tysiące różnych konstrukcji schronień dla ptaków.

W mniejszym czy większym stopniu możemy pomóc niemal każdemu gatunkowi, jeśli dobrze poznamy jego wymagania.,
zaś miejsce lęgu zabezpieczymy przed ewentualnymi stratami.

Projekt realizowany przez Fundację Wspierania Inicjatyw Ekologicznych w Krakowie

Projekt realizowany pod patronatem Małopolskiego Konserwatora Przyrody i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów w Krakowie

Dziękuję za uwagę

